

Vuola Aaron

15.2.2022

Ympäristöministeriö

VN/9898/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain (ja merenkulun ympäristönsuojelulain) muuttamisesta

Pyydettyä lausuntona Hallituksen esityksestä eduskunnalle jätelain muuttamisesta, Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Pääasiallinen sisältö sekä tausta (luku 1)

Metsäteollisuus suhtautuu lähtökohtaisesti positiivisesti tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksen vähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/904 (SUP-direktiivi) hyviin tavoitteisiin ("*ehkäistä ja vähentää sen soveltamisalaan kuuluvien muovituotteiden vaikutusta ympäristöön, erityisesti vesiympäristöön, ja ihmisten terveyteen sekä edistää siirtymistä kiertotalouteen, jossa käytetään innovatiivisia ja kestäviä liiketoimintamalleja, tuotteita ja materiaaleja, ja siten edistää myös sisämarkkinoiden tehokasta toimintaa*"), mutta näkee, että sen tavoitteet olisi voitu saavuttaa paremmin huolellisemmalla valmistellulla, yksinkertaisemmilla ja järkevimmillä rajauksilla sekä asianmukaisemmalla ja ajantasaisemmalla toimeenpanon ohjeistuksella.

Direktiivin kunnianhimo on kasvanut koko valmisteluprosessin ajan, kun alkuperäisestä tietyistä muovituotteista on siirrytty käytännössä kaikkiin kertakäyttöisiin tuotteisiin. Tämä on johtanut siihen, ettei direktiiviä pystytä implementoimaan tehokkaasti, saati yhdenmukaisesti Euroopan tasolla. Yksi merkittävä haaste metsäteollisuuden näkökulmasta liittyy direktiivin ja sen ohjeistuksen määritelmiin muovista ja kertakäyttötuotteesta. Metsäteollisuuden näkökulmasta direktiivin tavoitteet olisi voitu parhaiten saavuttaa sallimalla alhainen raja-arvo muovin määrälle tietyissä kertakäyttötuotteissa. Myös Suomi piti valmistelun aikana tärkeänä, että kuitu- ja sellupohjaiset tuotteet, joissa on vain vähäinen määrä toiminnallisuuden kannalta olennaisia muovipinnoitteita, jäivät direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, mutta direktiivin ja sen ohjeistuksen lopputulemana on, että ne ovat soveltamisalan piirissä. Vaarana on lisäksi, että SUP:n epäonnistunut määritelmä muovista (joka niputtaa yhteen lähes kaikki polymeereistä koostuvat materiaalit), alkaa levitä myös muihin lainsäädäntöihin.

Tämä yhdistettynä siihen, että direktiivin lähes vuoden viivästyneen ohjeistuksen tulkinnat luonnonpolymeereille ja kemiallisesti muokkaamattomille polymeereille ovat

Vuola Aaron

15.2.2022

äärimmäisen tiukat, hankaloittavat direktiivissä peräänkuulutettujen korvaavien innovatiivisten ratkaisujen tuottamista. Suomella olisi voinut olla merkittävä rooli uusiutuvista materiaaleista tuotettujen biopohjaisten ratkaisujen tarjoajana korvaaviksi tuotteiksi direktiivin kohteena oleville muovituotteille.

Vasta direktiivin implementoinnin edetessä on kunnolla selvinnyt, miten vaikeaan tai osin jopa mahdottomaan tilanteeseen on ajauduttu. Haasteet näkyvät nyt esimerkiksi epäharmonisena implementointina eri Euroopan maissa sekä komission täytäntöönpanosäädöksissä tehtyinä "uusina" tulkintoina. Epärealistiset tavoitteet ja odotukset uudelleenkäytettäville ratkaisuille sekä epäselvät määritelmät ovat omiaan lisäämään sekaannusta ja kuten tässäkin esityksessä on todettu, lisäämään muovin käyttöä. Sen lisäksi, että muovin kokonaiskäytön määrä tulee mitä todennäköisemmin lisääntymään (uudelleenkäytettävät pakkaukset, korkin kiinnipysyminen vaatimukset, joustopakkaukset, isommat pakkauskoot / monipakkaukset), direktiivin määritelmillä ja jo hyväksytyillä merkintävaatimuksilla tulee olemaan negatiivisia vaikutuksia jätteen lajitteluun, kierrätystavoitteiden saavuttamiseen sekä ilmastovaikutuksiin.

Direktiivissä sekä kustannus-, raportointi- että informointivastuuta siirretään tuottajille ja tuotteiden valmistajille, mutta kuluttajiin, jotka ovat avainasemassa roskaantumisen vähentämisessä, ei kohdisteta toimenpiteitä.

Lisäksi direktiivin ja sen säädösten valmistelussa ja implementoinnissa on viimeisten vuosien aikana mennyt kohtuuton aika sekä elinkeinoelämän toimijoiden että valtionhallinnon resursseja. Ei ole myöskään näkyvissä, että resurssien tarve laskisi, vaan pikemminkin kasvaa entisestään, kun direktiiviä implementoidaan. Näiden kustannusvaikutuksia ei ole myöskään juurikaan esityksessä arvioitu.

Luku 2 (SUP-direktiivin tavoitteet ja pääasiallinen sisältö)

Hallituksen esityksessä kuvataan direktiivien eri artikloiden sisältöä, joista useimpien ohjauskeinot on annettu jo itse direktiivissä, eikä niihin sisälly paljoakaan kansallista liikkumavaraa. Metsäteollisuus näkee, että Suomen tulisi käyttää kansallista harkintavaltaa silloin, kun direktiivi sen sallii ja toimeenpanna direktiiviä joustavasti. Tämä tulee kysymykseen esimerkiksi liittyen ohjeistuksen määritelmistä ja niiden tulkinnoista, sillä ohjeistus ei ole yksiselitteinen, eikä laillisesti sitova. Suomessa tulisi esimerkiksi sallia mahdollisimman kattavasti korvaavat ratkaistut, joilla voidaan korvata perinteistä muovia eri tuotteissa. Kansallisessa soveltamisessa liikkumavaraa käytetään esimerkiksi Italiassa, minkä lainsäädännössä materiaalit, kuten maalit, musteet, liimat ja muovipinnoitteet, jotka painavat alle 10 prosenttia tuotteen kokonaispainosta ja jotka eivät ole valmiiden tuotteiden pääraakeneosia, eivät kuulu muovin määritelmän piiriin. Myös biohajoaville ja kompostoitaville materiaaleille on Italiassa joitain rajoitetumpia poikkeuksia. Ruotsi sen sijaan turvautuu raja-arvon käyttöön, kun yli 15 prosenttia muovia sisältävien kertakäyttöisten kuppien saattaminen markkinoille on kielletty.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, SUP-direktiivin eri artikloihin sisältyy lisäksi lukuisia valtuussäädöksiä, joilla siirretään komissiolle valtaa antaa täytäntöönpanosäädöksiä tai suuntaviivoja. Metsäteollisuus näkee huolestuttavana

Vuola Aaron

15.2.2022

kehityksen, missä komissiolle annetaan enenevässä määrin valtaa eri lainsäädäntöhankkeissa käyttää täytäntöönpano- ja delegoituja säädöksiä. Jäsenmaiden vaikutusmahdollisuudet ovat rajallisemmat, mitä enemmän komissiolle siirretään valtaa päättää direktiivin yksityiskohtaisesta implementoinnista.

Luku 3 (Nykytila ja sen arviointi)

Metsäteollisuus ei näe estettä Artiklan 4 kulutuksen vähentämistoimien toteuttamista suunnitteilla olevalla Green Deal -mallia kunhan se ottaa täysimääräisesti huomioon korvaavat, vain vähän muovia sisältävät tuotteet. Suomessa Green Dealia suunnitellaan toteutettavaksi osana Muovitiekarttaa, minkä yhtenä tavoitteena on niin ikään vauhdittaa fossiilisesta raaka-aineesta valmistetun muovin korvaamista kestävämmillä materiaaleilla ja ratkaisuilla.

HE:n perusteluissa on virheellisesti todettu, että *"SUP-direktiivin 4 artiklan sanamuoto ja siihen sisällytetyt esimerkit vähennystoimista viittaavat siihen, että direktiivillä tavoitellaan muovituotteiden kappalemääräistä kulutuksen vähentymistä, jota siis tulisi mitata tuotteiden kappalemäärän vähentymisenä, ei tuotteiden sisältämän muovin määrän vähentymisenä"*. Komissio on julkaissut 22.12.2021 täytäntöönpanosäädöksen artikla 4:n mittaustavasta, missä todetaan, että *"Kulutuksen vähenemisen mittaaminen markkinoille saatettujen kertakäyttöisten muovituotteiden muovisisällön painon perusteella on asianmukainen mittausmenetelmä, koska siinä otetaan huomioon tällaisten tuotteiden ympäristövaikutukset eli muoviroskan aiheuttama ympäristön saastuminen. Menetelmässä otetaan huomioon myös ne painoon ja materiaaliin perustuvat mittausmenetelmät ja tietojen toimittamismuodot, jotka vahvistetaan pakkauksia ja pakkausjätteitä koskevassa komission päätöksessä 2005/270/EY."*

Kyseisessä kohdassa viitatussa päätöksessä 2005/270/EY määritellään muun muassa, että *"yhdistelmäateriaalipakkauksilla" tarkoitetaan pakkauksia, jotka on valmistettu eri materiaaleista, joita ei voida erottaa käsin ja joista yhdenkään osuus ei ylitä tiettyä painoprosenttia"*. Myös direktiivin ohjeistuksessa puhutaan pakkauksista, joiden materiaalit ovat "käsin irrotettavissa", mikä viittaa selkeästi siihen, että esimerkiksi SUP-pakkauksen määritelmät täyttävän pakkauksen käsin irrotettava ei-muovinen osa ei kuulu SUP-direktiivin soveltamisalaan, eikä näin ollen kuulu artiklan 4 raportointivelvoitteisiin (tuotteen kokonaispaino) tai laajennetun tuottajavastuun velvoitteisiin (47 a-f §).

Metsäteollisuus kannattaa 1 miljoonan euron liikevaihtorajan poistamista, mutta ei näe tarkoituksenmukaisena vaihtaa tuottajan määritelmää niin sanottujen palvelupakkausten osalta (48 §). Tässä tapauksessa palvelupakkauksen tuottajana pidettäisiin myös pakkauksen valmistajaa. Metsäteollisuus näkee, että uusi määritelmä sekoittaa vakiintunutta käytäntöä, missä tuottajana pidetään pakatun tuotteen pakkaajaa tai maahantuoja. Pakkauksen valmistajan näkökulmasta on epärealistista olettaa, että valmistaja tietäisi meneekö pakkaus palvelupakkaukseksi vai ei-palvelupakkaukseksi. Pakkauksen valmistaja ei myöskään aina reaaliajassa tiedä, missä eri maissa pakkaukset saatetaan markkinoille, mikä saattaa aiheuttaa hankaluuksia, jos ja kun eri maissa direktiiviä on implementoitu eri tavoin. Niin ikään sekaannusta aiheuttaa, että

Vuola Aaron

15.2.2022

palvelupakkauksiin kuuluisi sekä SUP-tuotteita ja ei SUP-tuotteita, joilla on erilaisia velvoitteita.

Luku 4 (Ehdotukset ja niiden vaikutukset)

Metsäteollisuus yhtyy näkemykseen esityksessä kuvatuista epävarmuustekijöistä ja niiden vaikutuksista yrityksille. SUP-direktiivin täytäntöönpanon valmisteluun on liittynyt merkittävää epävarmuutta sen soveltamisalaan kuuluvista tuotteista. Komission muovin ja kertakäyttöisten muovituotteiden määrittelyä koskevat suuntaviivat myöhästyivät vuodella direktiivin asettamasta aikataulusta, eikä lopullinen ohjeistus ole edelleenkaan yksiselitteinen. Viivästys ja ohjeiden tulkinnanvaraisuus on johtanut jo nyt siihen, että direktiiviä sovelletaan eri tavalla eri puolella Eurooppaa, mikä on sisämarkkinoiden toiminnan näkökulmasta valitettavaa ja tuo lisäkustannuksia toiminnanharjoittajille.

Metsäteollisuuden näkökulmasta epävarmuus on liittynyt erityisesti mahdollisuuteen korvata SUP-direktiivin soveltamisalaan kuuluvia kertakäyttöisiä muovituotteita biopohjaisista materiaaleista valmistetuilla tuotteilla. Ja kuten esityksessä todetaan, tämä on vaikuttanut etenkin pakkausmateriaaleja valmistavien suuryritysten ja niiden liiketoiminta-alueiden innovaatio- ja tuotekehityshalukkuuteen. Epävarmuus on voinut hidastaa innovaatiotoimintaa ja joissain tapauksissa jopa tyrehtyttää sitä. Hallituksen esityksen aikana ei ole esimerkiksi yhteistä linjausta siitä, miten direktiivissä suhtaudutaan vesipohjaiseen dispersioteknologiaan.

Metsäteollisuus näkee positiivisena, että SUP-direktiivin muovin määritelmää koskevissa komission suuntaviivoissa regeneroitu selluloosa kuten viskoosi, lyocell ja selluloosakalvot on rajattu kokonaan direktiivin mukaisen muovin määritelmän ulkopuolelle, mutta muistuttaa, että tiukat määritelmät rajaavat useita biopohjaisia innovaatioita korvaavien ratkaisujen ulkopuolelle.

Direktiivin tiukoista muovin ja muovituotteiden määritelmistä johtuen, suurimmaksi SUP-direktiivin täytäntöönpanon ongelmaksi metsäteollisuus näkee korvaavien vaihtoehtojen olemassaolon puutteen. Tällä hetkellä etenkin direktiivin kulutuksen vähentämisen piiriin kuuluville elintarvikepakkauksille ja juomamukeille ei ole tällä hetkellä olemassa täysin muovittomia korvaavia ratkaisuja. Myöskään uudelleenkäytettävillä ratkaisuilla ei tule suuressa mittakaavassa olemaan merkittävää roolia tämän ratkaisemisessa. Näin ollen ei ole myöskään mielekästä asettaa kappalemääräisiä vähentämistavoitteita, vaan kannustaa tuomaan markkinoille entistä vähemmän muovisia sisältäviä, fossiilisia raaka-aineita korvaavia ja helposti kierrätettäviä ratkaisuja.

Tämä on tunnustettu myös hallituksen esityksessä ja metsäteollisuuden näkemyksen mukaan kansallisten toimien tulisi tähdätä muovin käytön vähentämiseen ja asettaa tavoitteet sen mukaisesti. Tähän antaa osittain mahdollisuuden myös komission täytäntöönpanosäädös kansallisen kulutuksen vähentämisen mittaamisesta.

Yritysvaikutuksissa ei ole myöskään otettu kantaa mainehaittoihin, joita tulee väkisin (esim. uusiutuvan metsäteollisuuden alalla), kun pääosin uusiutuvaan raaka-aineeseen

Vuola Aaron

15.2.2022

perustuvat kartonkiset ja helposti kierrätettävät tuotteet rinnastetaan fossiilisiin muovituotteisiin.

Laajennettuun tuottajavastuuseen liittyen, metsäteollisuus muistuttaa, että tuottajien kustannukset tulevat kasvamaan merkittävästi ja näin ollen on erityisen tärkeää, että esimerkiksi kunnan vastuulla olevat siivoustoimet toteutetaan mahdollisimman kustannustehokkaasti tiiviissä yhteistyössä tuottajien kanssa. Kustannustehokkuusvaatimuksesta tulisi olla selkeä mainita myös lain pykälässä 47 a §.

Ympäristövaikutusten osalta metsäteollisuus yhtyy lainvalmistelijoiden arvioon siitä, että SUP-direktiivin vaatimusten täytäntöönpanon vaikutukset roskaantumisen vähenemiseen jäävät Suomessa vähäisemmiksi kuin muissa Euroopan maissa, koska jo nykyisin Suomessa valtaosa SUP-direktiivin soveltamisalaan kuuluvista kertakäyttöisistä muovituotteista päättyy jätehuoltoon eikä roskaksi.

Direktiivissä muovin varsin vähäinenkin osuus tuotteessa veden tai rasvan eristeenä luetaan tuotteen pää rakenneosaksi, mikä taas määrittelee tuotteen direktiivissä tarkoitetuksi osittain muovista valmistetuksi ja tuo sen soveltamisalan piiriin. Näin ollen metsäteollisuus yhtyy näkemykseen, että SUP-direktiivin kansallisen täytäntöönpanon myönteiset ilmastovaikutukset jäävät lopulta vähäisiksi, koska SUP-direktiivi ei laajasti huomioi mahdollisuutta korvata fossiilisista raaka-aineista valmistettua muovia uusiutuvilla raaka-aineilla, vaikka olisikin selvää näyttöä sille, että nämä ovat kestävämpiä verrattuna uusiutumattomiin vaihtoehtoihin.

Sen sijaan metsäteollisuus näkee aidosti mahdollisena huolena, että muovin määrän käyttö tulee lisääntymään direktiivin soveltamisen myötä, jos uudelleenkäytettäviä muoviasiain otetaan laajemmin käyttöön, jos pakkauskoot tulevat kasvamaan tai muovinkäyttö muuten lisääntymään, jotta voidaan täyttää tai välttää direktiivin velvoitteita.

Luku 5 (Muut toteuttamisvaihtoehdot)

Metsäteollisuus on useaan otteeseen todennut, esimerkiksi asteittain laskevan muovin raja-arvon käytöllä olisi voitu selkeyttää huomattavasti direktiivin implementointia ja saavuttaa tehokkaasti tavoitteita muovin määrän vähentämiseksi. Myös innovaatiotoiminnan kannalta selkeä raja-arvo olisi selkeyttänyt tutkimustavoitteita ja kannustanut ratkaisuihin korvaavan tuotteen rakenteen ja materiaalien osalta.

Pakkauksen tuottajan määritelmään liittyvien osalta metsäteollisuus kannattaa vaihtoehtoa 1, missä poistettaisiin 1 miljoonan euron liikevaihtoraja, pakkausten tuottajan määritelmä pysyisi nykyisellään ja SUP direktiivin soveltamisalaan kuuluvilla pakkauksilla olisi vastaava tuottajan määritelmä, kuin muillakin pakkauksilla. Vaihtoehdon etuna olisi selkeys, kun kaikki pakkaajat ja maahantuojat olisivat tuottajavastuuvollisia eikä olisi ongelmaa sen suhteen, että päätyykö pakkaus palvelu- vai ei-palvelupakkaukseksi.

Vuola Aaron

15.2.2022

Hallituksen esityksessä käydään läpi Ruotsin mallia implementoida SUP-direktiiviä, mutta siinä sivuutetaan se asia, että Ruotsissa on otettu käyttöön 15 %:n raja-arvo muovin määrälle nimenomaan artikla 4:n toimeenpanoa varten. Myös Italian (kts. luku 2 yllä) soveltamaa esimerkkiä ei ole hallituksen esityksessä avattu.

Luku 8 (Lakia alemman asteinen sääntely)

Metsäteollisuus toteaa, että monet yksityiskohdat ja käytännön toteutus tullaan näkemään vasta alempiasteisen sääntelyn kautta, kun nähdään miten tässä laissa linjattuja päätöksiä tullaan soveltamaan. Tästä syystä joissain kohdin on vielä haastavaa arvioida kokonaisvaikutuksia tarkemmin.

Lakiehdotukset perusteluineen

6 § Muut määritelmät + pykäläkohtaiset perustelut

Muovin määritelmä

Metsäteollisuus pitää erittäin keskeisenä ja itsestään selvänä, että muovin määritelmä ei kata paperi- ja kartonkituotteita. Kuten myös sitä, että paperin- ja kartonginvalmistuksessa materiaaliominaisuuksien parantamiseen käytettyjen, tässä direktiivissä muovin määrän täyttävien polymeerimateriaalien, käyttö ei muuta materiaalia muoviksi. Niin ikään on keskeistä, että selluloosaa, selluloosakalvoja, viskoosia, lyocellia tai ligniiniä ei määritellä virheellisesti muoviksi.

Direktiivissä muovi määritellään lisäksi materiaaliksi, joka soveltuu lopputuotteiden pääraakenneosaksi. Metsäteollisuus on vahvasti eri mieltä esityksen valmistelijoiden tulkinnasta, että pääraakenneosa voi olla esimerkiksi toiminnallinen ominaisuus, joka on tarpeen tuotteen aiottua käyttötarkoitusta varten, kuten kyky eristää vettä tai rasvaa. Komission ohjeessa ei viitata toiminnalliseen ominaisuuteen vaan mainitaan, *"että jos paperi- tai kartonkipohjaisen tai muun materiaalin pinnalle kuitenkin levitetään muovipinnoite tai -päälyste pakkauksen suojaamiseksi vedeltä tai rasvalta, lopputuote katsotaan yhdistelmätuotteeksi, joka koostuu useammasta kuin yhdestä materiaalista, joista yksi on muovi. Tässä tapauksessa lopputuotteen katsotaan olevan osittain valmistettu muovista. Näin ollen kertakäyttöiset paperi- tai kartonkipohjaiset tuotteet, joissa on muovipinnoite tai -päälyste, on osittain valmistettu muovista, ja ne kuuluvat direktiivin soveltamisalaan."*

Ohjeen sanamuoto viittaa yhdistelmämateriaaleihin, missä levitetään erillinen muovipinnoite tai -päälyste lopputuotteiden pääraakenneosaksi, mutta se ei ota kantaa toiminnalliseen ominaisuuteen. Tämä tulkinta tukee myös sitä, että vesipohjaisella dispersioteknologialla toteutettujen ratkaisujen ei tule olla direktiivin soveltamisalassa, kun taas esityksen valmistelijoiden tulkinta toiminnallisuudesta viittaa siihen, että nämä kuuluisivat direktiivin soveltamisalaan. Asian käsittely on kesken myös komissiossa, joten tämän tyylistä, innovatiivisiin teknologioihin negatiivisesti suhtautuvaa linjausta, ei tulisi kansallisesti tehdä. Ympäristöön liittyvän materiaalilainsäädännön olisi hyvä perustua ensisijaisesti materiaalien ominaisuuksiin eikä teoreettisiin määritelmiin, joiden

Vuola Aaron

15.2.2022

tulkinta käytännössä on hankalaa ja johtaa jäykkään lainsäädäntöön, joka ei tue innovointia.

Kertakäyttöisen muovituotteen määritelmä

Kertakäyttöisyyden määrittelemisessä komission ohjeistus antaa suhteellisen yksinkertaisen määrittelypolun, minkä perusteella tuote joko määritellään SUP-tuotteeksi tai ei. Näin ollen tuotetta määritellessä tulee kiinnittää huomiota kriteerien sanamuotoihin, esimerkiksi elintarvikepakkauksen kohdalla:

- on tarkoitettu syötäväksi välittömästi joko paikalla tai mukaan otettuna
- syödään tavallisesti astiasta
- ovat valmiita syötäväksi ilman lisävalmistamista, kuten kypsentämistä, keittämistä tai lämmittämistä
- kertakäyttöiseksi ei kuitenkaan katsota elintarvikepakkauksia, jossa ruokaa on enemmän kuin yksi annos tai yhden annoksen elintarvikepakkauksia, jotka myydään osana yksikköä, jossa on useampi yhden annoksen pakkaus.

Näin ollen ei ole tarpeen miettiä, mikä on periaatteessa mahdollista ja mikä ei, vaan kiinnittää huomiota muiden muassa ilmaisuihin "tarkoitettu syötäväksi", "syödään tavallisesti", samoin kuin määritelmiin useamman annoksen pakkauksista. Tässä yhteydessä ohjeisiin viime hetkellä lisätty kolmen litran raja myös elintarvikepakkauksille sekä kääreille on täysin tarpeeton ja ylimitoitettu.

46 § Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista + pykäläkohtaiset perustelut

Tuottajayhteisön vastuu kierrätystavoitteiden saavuttamisessa tulisi rajata vain sen asiakkaiden markkinoille tuomaan pakkausmäärään. Asia on tärkeä yritysten tasapuolisen kohtelun näkökulmasta tilanteessa, jossa Suomen pakkaustilastoihin ollaan jatkossa sisällyttämässä myös muut kuin rekisteröityneiden tuottajien markkinoille saattamat pakkaukset. Vastuunsa hoitavien yritysten kustannusrasite ja eriarvoinen kohtelu lisääntyvät entisestään, jos ne joutuvat huolehtimaan vapaamatkustajien markkinoille saattamien pakkausten kierrätystavoitteiden saavuttamisesta. Esitetty muutos ei tarkoita sitä, etteikö tuottajayhteisön tulisi ottaa vastaan kaikkia yritysten ja kuluttajien pakkausjätteitä vastaanottopaikoissaan. Tuottajayhteisön ei kuitenkaan tarvitsisi ryhtyä toimiin keräyksen ja kierrätyksen lisäämiseksi, jos sen asiakkaiden markkinoille tuomia pakkauksia kierrätetään tavoitteiden mukaisesti.

47 a § Tuottajan kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista + pykäläkohtaiset perustelut

Metsäteollisuus pitää tärkeänä, että esityksessä painotetaan kustannustehokkuutta ja rajataan selkeästi kustannusvastuun piiriin kuuluvat alueet, joiden osalta tuottajat vastaavat tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista. Nyt kustannustehokkuuden arviointi on siirretty pelkästään kunnille, jotka ovat myös korvauksen saajia. Tällainen toimintatapa ei tue kierrätysinfran kehittämistä. Perusteluissa on myös esitetty, että kustannustehokkuus toteutuu automaattisesti, jos

Vuola Aaron

15.2.2022

kunnat kilpailuttavat korvausten kohteena olevat palvelut. Tällaista vastuiden ja oikeuksien ristiriitaa ei voi pitää hyväksyttävänä.

Lisäksi tässä pykälässä mainittu roskaantuminen on ensisijaisesti kuluttajien, ei tuottajien käsissä, ja tuottaja ei voi olla vastuussa siivoustoimenpiteistä, jos kuluttajat eivät toimita pakkauksia niille kuuluviin keräysastioihin.

47 b § Kustannusvastuun piiriin kuuluvat alueet + pykäläkohtaiset perustelut

Metsäteollisuus näkee hyvänä, että esityksessä on rajattu ulkopuolelle Jätelain 74 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut yleisötilaisuuteenvaratut ja niiden läheisyydessä olevat alueet sekä momentin 6 kohdassa tarkoitetut muut alueet.

47 c § Kustannusvastuun toteuttamiseksi tarvittavien tuoteryhmäkohtaisten korvausten määrittäminen + pykäläkohtaiset perustelut

Metsäteollisuus voi tukea tuottajien ja kuntien sopimusta korvauksista vuosille 2023–2025, mutta näkee myös hyvänä, että tuoteryhmäkohtaisten korvausten määrää voidaan tarkistaa, kun on olemassa nykyistä luotettavampia kustannustietoja tuottajien kustannusvastuun suuruuden määrittelyä varten, siten kun ne on sovittu yhteistyössä tuottajien ja kuntien perustaman seurantaryhmän kanssa. Tuottajien oikeusturvan kannalta on keskeistä, että kunnista kerättävä tieto koskee vain tuottajien maksuvastuulla olevia tehtäviä ja edustaa kattavasti koko Suomen tilannetta.

47 d § Tuoteryhmäkohtaisten korvausten maksaminen kunnille + pykäläkohtaiset perustelut

On tärkeää, että tuottajien kunnille maksaman korvauksen maksuajankohdaksi on määrätty korvausvuotta seuraava vuosi. Jälkikäteinen maksuajankohta on edellytys sille, että korvauksesta syntyvät kustannukset voidaan kohdentaa tuottajille oikein. Tämä johtuu siitä, että pakkaustiedot, joihin yrityskohtaiset maksut perustuvat, voidaan kerätä ainoastaan jälkikäteen.

47 e § Tuoteryhmäkohtaisten korvausten tarkistaminen + pykäläkohtaiset perustelut

Ehdotuksessa tuottajat määrätään vastaamaan kunnille maksettavien korvausten laskemisessa tarvittavien lähtötietojen hankkimisesta ja sen kustannuksista. Sen sijaan kunnille ei aseteta tältä osin mitään lakisääteisiä velvoitteita, vaikka tarvittavia tietoja ei voida hankkia ilman kuntien toimia ja myötävaikutusta. Esiitetty yksipuolinen vastuu ei mahdollista ehdotuksen edellyttämää tiedonkeräystä, eikä se ole tuottajien näkökulmasta hyväksyttävissä.

Kunnille tulee asettaa lakisääteinen velvoite korvausten määrittämisessä tarvittavien kustannustietojen keräämiseen ja toimittamiseen tuottajille. Näiden kustannustietojen kerääminen ja toimittaminen ei voi olla tuottajien kustannusvastuulla, koska kyse on kuntien omasta kustannusseurannasta niille maksettavien korvausten määrittämiseksi.

Vuola Aaron

15.2.2022

Lisäksi kuntien myötävaikutusta tarvitaan kerätyn jätteen ja siivotun roskan koostumustutkimusten suorittamiseen. Asiaa on kuvattu hyvin lain perusteluissa.

47 f § Kustannusvastuun jakaminen samaa tuoteryhmää edustavien eri tuottajayhteisöjen sekä tuottajien kesken + pykäläkohtaiset perustelut

Tuoteryhmäkohtaisten korvausten jyvittämisessä tuottajavastuullisten yritysten maksettaviksi tulisi pystyä ottamaan huomioon markkinaosuuksien lisäksi se, kuinka paljon kunkin tuoteryhmän tuotteet roskaantumista aiheuttavat. Pykälä tulisi muotoilla niin, että tuottajayhteisön olisi perustellusta syystä mahdollista kohdentaa tuoteryhmäkohtaisia kokonaiskustannuksia kunkin tuoteryhmän sisällä tuotteille siinä suhteessa kuin niitä kerätyn jätteen ja siivotun roskan joukosta löytyy. Nämä tuotekohtaiset kustannukset jaettaisiin sitten tuottajille markkinaosuuksien suhteessa.

48 § Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat + pykäläkohtaiset perustelut

Metsäteollisuus kannattaa nykyisen liikevaihtorajan poistamista, mutta ei tue esitystä siitä, että niin sanottujen palvelupakkausten tuottajana pidettäisiin kyseisen pakkauksen valmistajaa tai tällaisen tyhjän pakkauksen maahantuoja, vaan katsoo, että pakkausten tuottajana tulisi jatkossakin pitää nykyisen sääntelyn tavoin tuotteen pakkaajaa tai pakatun tuotteen maahantuoja pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan. Nykyinen tuottajan tulkinta on selkeä ja tasapuolinen. Perusteluissa ei tulisi vedota valvontaviranomaisten työmäärän kasvuun liikevaihtorajan poistuessa, vaan sen sijaan vauhdittaa tuottajavastuun digitalisointia. Asiaa on perusteltu myös yllä luvun 5 alla.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset + niiden perustelut

Lain 48 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaista, uudistettua pakkausten tuottajan määritelmää sovellettaisiin 1.1.2023 alkaen. Yhdymme muun muassa Ringin näkemykseen soveltamisajankohdan siirtämistä vuodelta eteenpäin. Lakiehdotus hyväksyttäneen eduskunnassa aikaisintaan kevätistunto-kauden 2022 päätteeksi, jolloin tuottajavastuun osapuolille jäisi esityksen mukaan noin puoli vuotta aikaa valmistautua muutokseen, mikä ei riitä kaikkiin niihin toimiin, joita uusien tuottajavastuullisten sujuva liittäminen tuottajavastuujärjestelmään edellyttää.

Metsäteollisuus ry

Timo Jaatinen
toimitusjohtaja